

Nr 23

Av herr Nyman, angående utnyttjande av automatisk databehandling i riksdagsarbetet.

(Lika lydande med motion nr 26 i Andra kammaren)

Automatisk databehandling (ADB) är en metod, som ger nya och vidare aspekter på möjligheter till rationalisering av administrativt arbete men också till underlag för utredningar, bedömanden och beslut. Hitintills har ABD främst utnyttjats inom det administrativa området. De nya ADB-maskinerna möjliggör emellertid genom utökad minneskapacitet ett vidare användningsområde.

Kommittén för maskinell databehandling har i sitt betänkande SOU 1962: 32 konstaterat, att det inom statsförvaltningen finns stora användningsområden för ADB icke blott administrativt utan även vid planering på olika samhällsområden m. m. och framhåller:

I de ADB-system som hittills utvecklats har tyngdpunkten legat på ernående av direkta besparingar. I fortsättningen torde användningen av maskinerna i planeringssammanhang och för framställning av underlag för beslut i viktiga frågor komma att alltmer skjutas i förgrunden. På längre sikt är det otvivelaktigt de största fördelarna att hämta av en sådan användning. Möjligheterna att snabbt följa upp och delvis förutsäga utvecklingen på det ekonomiska och andra områden kommer att öka och därmed möjligheterna att snabbt vidtaga korrigerande åtgärder. Även rent styrande funktioner kommer på en del områden att kunna överlåtas på ADB.

Inom många samhällsområden behövs noggranna prognoser som underlag för beslut, och i många fall är effektiv planering en förutsättning för att samhällsmaskineriet skall fungera väl och utvecklas så, att det kan motsvara de allt större krav, som kommer att ställas på det.

ADB har i hög grad ökat förutsättningarna för väl underbyggda prognoser, och mycket talar för kommitténs slutsats, att "allt större delar av samhällslivet kommer efter hand att beröras av ADB". Förutsättningen är emellertid statistisk information eller direkt tillgång på registrerade data rörande aktuella eller historiska förlopp, ett slags centralregister, till vilket dessa data inflyter från olika samhällsorgan att fylla datamaskinens minne med senare uttag — helst efter standardprogram för erhållande av snabb service. En god integration av datakommunikationer är således en viktig förutsättning för systemet och innebär givetvis ett stort problem att

lösa, då det gäller ett så omfattande företag som hela samhället. Rent tekniskt går frågan tydligen att lösa med nuvarande kapacitet på ADB-maskiner och än bättre i framtiden allteftersom tekniken utvecklas. Det må framhållas att hela ADB-tekniken ännu är i sitt begynnelsestadium i fråga om användningsområden och att det till det stadium, då själva riksdagsarbetet skall få nytta av ADB, krävs stora insatser av planering och arbete. ADB är ett mycket tidsbesparande hjälpmedel men blir aldrig något annat än vad den mänskliga tanken och viljan gör det till. En grundlig utredning av komplexet jämte forskning och utbildning av lämplig personal är därför viktiga förutsättningar.

1962 års riksdag beslöt, att matematikmaskinnämnden skulle inlemmas i statskontoret, som därigenom blev centralt organ för ADB-frågor.

Den 1 oktober 1963 fanns inom statsförvaltningen ett 50-tal anläggningar i gång och inom näringslivet ca 200 anläggningar. I slutet av 1960-talet beräknas ca 1 200 anläggningar vara i drift i vårt land.

Inom de större företagen framför allt i USA har beslutsprocessen varit föremål för forskning och undervisning under några årtionden. ADB-anläggningar med möjligheter att testa invecklade beslutsalternativ finns nu i vårt land. ASEA, SAAB och Åtvidabergsindustrierna planerar att gemensamt starta en större ADB-anläggning för forskningsändamål. ADB-tekniken är under stark utveckling i alla industriländer och icke minst i våra nordiska grannländer.

I den utveckling av ADB-tekniken som sker synes det motionären angeläget att riksdagens intresse tillvaratages så att ADB-tekniken i en framtid kan utnyttjas i dess verksamhet. Riksdagens möjligheter att i utskotts- och kansliarbete pröva bärigheten och utfallet av olika alternativa förslag och lösningar är en angelägenhet av stor vikt icke minst för riksdagens möjligheter att arbeta effektivt.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att statskontoret får i uppdrag att utreda i vad mån tekniska, organisatoriska och ekonomiska förutsättningar föreligger för att ADB-tekniken i en framtid skall kunna utnyttjas i riksdagsarbetet.

Stockholm den 15 januari 1964

Sven Nyman